

23. Jun. 1845

FAKTA

Dato:
23. Jun. 1845

Sidetal:
Dagbog E, side 62-69

Dagbogens placering:
Den kgl. Kobberstiksamling, inv.nr.
KKS19996

Trykt udgave:
Bjarne Jørnæs (red.): Johan Thomas
Lundbye. Rejsedagbøger 1845-1846,
Statens Museum for Kunst 1976, s.
55-59; Jesper Svenningsen (red.):
Seks år af et liv. Johan Thomas
Lundbye – Dagbøger om tro, skæbne,
kunst og kærlighed, København 2018,
s. 302-306

TRANSSKRIFTION

Mandag 23 Juny. Basel

1 Fr 10 Sous Jeg har idag været i Bibliotheket,¹ hvor tillige en betydelig Samling af Billeder findes. Største Delen og i hvert Tilfælde den betydeligste Deel er af Hans Holbein;² der er deriblandt ganske mageløse Sager, saa som:

Ja, der er flere, men jeg har i Cataloget mærket dem, der især glædede mig, og vil kun her opskrive Perlerne. Saaledes blandt Tegningerne.

•65•

Af andre Kunstnere vil jeg her nævne:

[tilføjet i margin: endnu et Billed af Martin Schön fra Colmar. Kristi Fødsel; men det forstod jeg ikke ret at gaa ind paa, som ogsaa Holbeins Passionshistorie i 8 Feldter var mig besværligt.]

I morgen tidlig Kl 5 gaar jeg vel atter bort til Neufschatel og derfra videre til Genf. –

Jeg havde her saa sikkert •66• ventet Brev fra Hjemmet, men der var intet til mig. Maatte der dog ligge i Genf Efterretninger hjemmefra! Jeg begynder at blive ængstelig for mine Pengesager, da jeg synes, det huler saa stærkt i Guldkatten, og Schweitz skal jo være saa dyrt at reise i. Med Guds Hjælp gaaer det vel.

– Grændsen mellem Frankerig og Schweitz passerede jeg igaar; den var betegnet ved en Pæl med [overstreget: et] to Klapper, een til hver Side; paa den ene stod Frankrig og på den anden Schweitz – det saae moersomt ud.

– Gjæstgivergaarden her er ikke brillant men meget hyggelig. Ind til Gaarden er paa alle Sider aabne Svalegange, hvor Blomster og Træer i Baller ere opstillede. Under en af disse, ligefor mit Vindue, risler Kildevæld ud mellem grønne Planter og falder i mange fine Straaler ned i en Steenkumme. Det hele er net, uden snorret, kjedsommelig Elegance.

5 Sous for at sye et Baand i den nye Hat.

•67•

Lad mig huske, at jeg har lovet at være i Mailand til den 6 July, hvilken Tid jeg her har opgivet som den yderste, da et Brev vilde træffe mig; det er dog rundelig regnet. [tilføjet i margin: husk! Jeg kunde ikke opgive Adresse længer end til Genf 8 Dage fra idag; men saalænge bliver jeg der jo neppe, saa Brevene gaa tabt.]

Kellers Reisekort over Schweitz 4 Franc 10 Sous
Diligencebillet til Neufchatel 14 –

Hvor skal dog Pengene komme fra, naar jeg kun har den tomme Skindbælg tilbage, og de gule, blanke Ærter er alle sprungne! – Kirken her er smuk udvendig, jeg var ikke inde i den. Paa den ene Side af Hovedindgangen er St Georg anbragt tilhest paa en Pjedestal og Lindormen, som han stinger med en lang Landse, har faaet en lille

Console for sin egen Mund. Tilsvarende er en qvindelig Figur i stort Gevandt ogsaa tilhest, men jeg kjender hende ikke. – Der kom en Franskmand til mig, en snurrig Karl, som gav mig en Mængde Douceurer for mit Sprog, jeg kan NB ikke sige 10 Ord i Sammenhæng, og med Hænderne paa Hjertet forsikrede han, at •68• han var uendelig smigret ved mit Bekjendtskab, jeg var i Sandhed den første Danske, han havde havt den Ære at tale med, o s v. Nu, da jeg løb hen paa Posthuset, kom han atter til mig, men da han nok mærkede jeg havde travlt, eller lod saadan, retirede han med et: bon voyage!

6 Batzen for Vadsk

½ Gylden gav jeg Tjenestepigen, for det var saadan en nydelig Pige, hvem den stygge Dialect her dog klædte ret kjønt. Hun var saamæn den venligste ved mig i Basel; hun kunde vel see paa mig, at et venligt Ord var ikke spildt paa mig; den gode Pige, selv var hun forknyt og fortalte mig at hun imorgen gik tilbage til sine Forældre i Bern, da hun her havde det ondt. Hvad mon hun hed? det kunde jeg dog gjerne have spurgt om. – Hun hed Magdalene; jeg glæder mig til at see flere saa kjønne Schweitzerpiger i deres nationale Dragt, skjønt ogsaa hun er net klædt. – O Gud! hvor forladt forekommer jeg mig at være, siden Rhoterts⁴ vendte til- •69• bage til deres Hjem; men tys! det er en Tanke, jeg ikke maa give Rum. Saa gjør jo et venligt Ord, et Blik saa godt. Hvorfor var der intet Brev til mig her? og nu træffer det mig vel slet ikke. Til Rom! der er Landsmænd.

Regning i hotel du Sauvage 7 Fr 50 Kreuz

for Omnibus igaar fra Banegaarden ½ –

Her brugte jeg den Guldpenge, som Mægler Aggersborg⁵ havde givet mig. Jeg burde det maaske ikke; men var det skammeligt, da jeg har saa lidt, da at benytte hans Gave paa denne Maade; det var dog et levende Brug af den, hvad nyttede den mig i Pungen til at see paa. Jeg fik for den: 23 Francs ÷ 3 Sous. –

Og saa var jeg da færdig i Basel. Prof Meisner⁶ søgte jeg ikke; jeg er underlig sky, en vane, jeg ikke kan komme ud af. Jeg er dog glad ved denne Omflakken; det er et nyt Liv for mig, der ikke tillader Tanken at dvæle ved, hvad der skal glemmes. Men kun engang imellem et venligt Ord, det trænger jeg til.

---

¹ Kunstsamlingen fra Universitetsbiblioteket i Basel udgør nu grundstammen i Kunstmuseum Basel.

² Hans Holbein den Yngre (1497/98-1543), tysk maler og grafiker.

³ Lucas Cranach den Ældre (1472-1553), tysk maler og grafiker.

⁴ Ægteparret Rhotert fra Ostercappeln nordøst for Osnabrück i Niedersachsen, som fulgte Lundbye på rejsen i dagene 12.-21. juni 1845.

⁵ Vekselmægler H.C. Aggersborg (1812-1895), onkel til vennen P.C. Skovgaard.

⁶ Antagelig den schweiziske botaniker Karl Friedrich Meissner (1800-1874).

1 Fr 10 Løns.

Mandag d. 3 Junij. Basel.

Jy har idag været i Biblio-
theket, hvor tillige en betyde-
lig Samling af Billedes findes.
Hvort Deelen og i hvert Tilfælde
den betydeligste Deel er af Klaus
Plolheim; der er der blandt gan-
ske magelisse Lagen, saasom:
Nasomus Nordens Portraitt i
Profil; han sidder og skriver,
jy har for seet det stikket. Det
er et deligt Billede.

Frøken v. Offenbürg. Blikket hele
sænkhet, den ene hånd fram-
strakt, en Deel Fuldpenge ved
Siden. Det er tegnet og malet
med en accidentlig Færthed
og Maletet i sig selv meget kjort.
Hvort er malet endrin en ung
med en lille Dreng, der er kaldet
det Amos, ogsaa deligt, men
det første behager mig mere.
Plolheims Hone og to Pioner.

Et deligt Maleri, Malet
ne næsten i naturlig Størrelse.
Hvort er den lille Pige dog
herligt opfattet, med saant
sin store, plump Mund.

Det er i det hele taget dog en
Glede at see hans Billeder, see
ganske frie for al Liniere,
ganske frekvent og paffede
som de Menneker vare, han
skulde male.

Ammerbachs Portraet.

Ja, der er flere, men jeg har
Cataloget medskot dem, der
især gledes mig, og vil hvi
her opskrive Perlerne. See
ledes blandt Tegningerne.

Borgemeester Meyers, hans Ko- ne og elskverdige Datter.

Denne Pige, saa lidt kjøn,
hav altid forekommet mig
saa meget som og grin-
selig, og nu her at see Mot.
heims egen Tegning til dette
Bland, det var rigtigst
en Glæde. Min Glæde, at
det var blot Billedet, her
ses hele Stilling er i Billedet,
efter Kabbere at komme,
ganske henrivende. O, I
Tommere, vilde Idealister! gaa
til denne Pige, min er ikke
kjøn, men der er en Form
hed i hendes Malning og
Mstrick, som afgrænses af.

ter træer, ved at kaste alt det
tilfældigt menneskelige bort.
Lad os dog blive ved jorden,
naar selv den evigt saa tro Speil
af Himlen. - Af Foreldrenes
Klæder behager Fædrens
mig meest, skjøndt ogsaa
Mødrenes er deilig; men Fæ-
drens Speil er saa vidunder-
lig deilig tegnet her. Det er
sandelig tro Perler, de tro
Klædegrønne.

Malheims eget Portrait

Scene af Bondetrigene ved Jæg-
lingen. Høstlig men godt
tegnat og smukt gruppert.

En Deel Klæder af Malheims
Shingebog, hvor blandt
især lignelig deilige Læser.

Blans Frescobilleder af Død-
ningedansene, Rind stykker,
hvor saa slet afstillede ad
interim, og det klædesaa
især saelige, at vi af dem
ingen videre Nyheds havde.
Men desmere af de øvrige
som vi net. No g. May hen-
gav mig det.

Of andre Kinstreer vil jeg her
melde:

Martin Luthers og Catarina
v: Bona af Lucas Cranach.
To smukke smaa Portraetter.
Luther lader her til selv i en
junge Alder, end man saa
sædvanlig sees ham frem til
væsi.

Den hellige Margaretha med
Lindormen under Foden.
En gammel Alterfla. No-
vedst har et kjønt Møntje
og det røde Drapperi er
smukt malet.

Et Mandshoved 1432. Et et
ganske dærligt Billed, og tilleg-
ges af Nogle Klabberin.

Derimod var der et smukt
Billed i naturlig Størrelse
med et klævet Skjæg, som
har Titians Navn. Det var
kjønt, men om det var af
Titian tør jeg ingen Mening
have om.

Det er et Billed af
Martin Luthers fra
Colmar. Kristi Føds-
els; men det forestod
ikke at gøre indtryk,
som ogsaa Klabberins
Passionshistorie i 8. Tæle
tør være mig besværligt.

I morgen tidligt kl 5 gaaer jeg
vel atter bort til Skriftskrevet
og derfra videre til Gensf.
Jeg havde her saa s. Meget

verstedt Brev fra Kjøbenhavn,
men der var intet til mig.
Maatte der dog ligge i Jern
Efterretninger hjemme fra!
Jeg begynder at bli'ne angstelig
for mine Pengesager, da jeg
siges, det hører saa stærkt i
Guldskatten, og Schweitz skal
jo være saa dyrt at reise i.
Med Julehjælp gaar det vel.
— Grensien mellem Fran-
krig og Schweitz passerede jeg
i gaar; den var betegnet ved en
Pæl med et to Klapper, en
til hver S. S.; paa den ene
sted Frankrig og paa den anden
Schweitz — Det saae meersomt ind.
— Jædet paa Gaarden her er
i det villant men meget høj-
gelig. Ind til Gaarden er paa
alle S. S. en anden Lualigange
hvor Blomster og Træer: Baller
er gøttelide. Under en af
dine, ligesom mit Vindue, er der
skildervæld ind mellem grønne
Planter og paller: mange fine
Stræker ved: en Stevskamme
Det hele er net, indes snorret,
hjed sammelig Elegance.
B. Leri — for et øjeblik paa: den mig blat. —

Lad mig tænke, at jį har lovet at
være i Mailand til den 6. Julij,
der ihu T. d. jį her har opgjort som
den yderste, da et Brev vilde træffe
mig i det her dag vnderlig regnet.

Hellers Reisertert over Schweiz.
Lilgenze billet til Neuchâtel - 14

Flere skal de Pengene komme fra,
naar jį kom her den tomme Skind
helt tilhøje, og de gule, blanke Ar-
ter er alle opringne!

Hinkow her er smukt indvendig,
jį var ikke inde i det. Paa den
ene Side af blod indgangen er
S. Jory antraft tilhøst paa en
Tjedestub og Lidsdermere, som
han stinger ind en lang Sand
se, her faaet en lille Gornde
for sin egen Münd. Tilværen
de er en grundelig Tjers i stot
gevandt, ogsaa tilhøst, men jį
kjender hende ikke. Der her
en Franskmænd til mig, en vint
mig Kord, som gav mig en Mary
de Lorraine for mit Sprag,
jį kan NB ikke sige 10 Od. Sam-
men kæg, og med bløddene
paa Hjertet forskredet her, at

By kind. Ikke opgjort
Addresen ligger end til
husk! 8 Dage
for. dog.
men sallinge bliver
jį der jo neppe, saa
Brevene gaa tabt.
4 Franc 10 Linn.

han var uendelig smigret ved
mit Bekjendtskab, og var i Saad-
hed den første Danske, han havde
haat den Ære at tale med, osv.
Nu, da jeg løb hen paa Pastoratet,
kørte han atter til mig, men da
han nok mærkede, jeg havde tænkt,
eller lod saadan, rettede hans
mod et: bon voyage!

Betjener for Vadst

1/2 Jyldem .. —

gav jeg Tjenestepigen, for det var saadan
en nydelig Pige, hvem den stuygge
Dialekt her dog kledte nok kjært.

Hun var saavel den venligste
mod mig i Basel; hvem kunde vel
see paa mig, at et venligt Ord var
ikke spildt paa mig; den gode Pige,
selv var min forkyndt og fortalte mig
at hun imorgen gik til Hage til sine
Foreldre i Bern, da hun hos hende
det endt. Klad man hende? Det
kunde jeg dog gjerne have spurg om.

— Hun hed Magdalene; jeg
glæded mig til at see flere saa kjøn-
ne Schweitzer piger i deres nationa-
le Dragt Drejt, skjönt ogsaa
hun var mit kledt. — O Gud! hvor
forledt forekommer jeg mig at
være, siden Phantets sendte til

hage til deres Hjelm; men tojs! det
er en Tanke, jⁱ ikke maa give N^{um}.
Saa gjer jo et venligt Ord, et Blik
saa godt. Hvorfor var der intet Brev
til mig her? og min træffer Schmitz
vel slet ikke. Til N^{um}. deres
Lands mænd.

Regning i Metel sin s^{am}bage — 4 Fr 50 Kr^{ing}.
for Omkostning i gaar fra Baasgaardens $\frac{1}{2}$ —

Aler brøgte jⁱ den Guldpenge, som
Meyler Aggersberg havde gi^{et} mig.
Jⁱ brønde det maaskee ikke; men
var det skamueligt, da jⁱ har saa
L^ost, da at benytte hans Gane paa
somme Maade; det var dy^{gt} et leevende
B^{ri}ng af dem, hvad mig til^{de} den mig
i Tungen til at see paa. Jⁱ folk for
dem: 23 Francs — 3 Lois. —

Og saa er jⁱ da spærdig. Basel.
Pooß Meisner sejt^e jⁱ. Ikke; jⁱ er
inderlig sk^on, en Vane, jⁱ ikke kan
komme ind af. Jⁱ er d^o glad ved den
ne Omplakke; det er et nytt^e L^ost
for mig, der ikke tillader Tanker
at dræbe ved, hvad der skal glem-
mes. Men kom en gang. imellem et
venligt Ord, det trænger jⁱ til.